

“Rehberlik ve Araştırma Merkezi” Kavramına İlişkin Öğretmen ve İdareci Algıları: Metafor Çalışması

Haşim Burak KEKEÇ^a

Esra TÖRE^b

Öz

Bu araştırma, öğretmen ve yöneticilerin Rehberlik ve Araştırma Merkezi'ne dair algılarını metaforlar aracılığı ile belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubu 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılı ikinci yarıyılında, İstanbul Bağcılar ilçesinde ilkököl, ortaokul ve lise kademelerinden 9 devlet okulunda görev yapan 90 öğretmen ve 30 yöneticiden oluşmaktadır. Araştırmada, nitel araştırma modeli olarak olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak ise yarı yapılandırılmış metafor formu kullanılmış, veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda 120 öğretmen ve idareci 'Rehberlik ve Araştırma Merkezi' algısına ait toplam 111 metafor üretmiştir. Öğretmenler tarafından üretilen ilk beş metaforu sırasıyla; “Yönlendiren/Yol Gösteren”, “Koruyucu”, “İşi Doğru Yapma”, “Birleştirici/Bütünleştirici” ve “Kontrol” metaforlarıdır. Yöneticiler tarafından üretilen ilk beş metafor sırasıyla; “Yönlendiren/Yol Gösteren”, “İşi Doğru Yapma”, “Koruyucu”, “Birleştirici/Bütünleştirici” ve “Kontrol” metaforlarıdır. Öğretmen ve yöneticilerin ürettikleri olumlu metaforların sayısının çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Yönetici, Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Metafor

Teachers and Administrators Perceptions Regarding the Concept of “Guidance and Research Center”: Metaphor Research

Abstract

This research aims to reveal the opinions of teachers and administrators on the concept of “Guidance and Research Center” through metaphors. The study group of the research consists of 90 teachers and 30 administrators working in 9 public schools in primary schools, secondary and high schools in Bağcılar district of Istanbul in the second term of 2018-2019 academic year. In this study phenomenology method from qualitative research have used to reveal and examine metaphorical sense. As a data collection tool the semi structured interview was used. As a result of the research, 120 teachers and administrators produced a total of 111 metaphors pertaining to the 'Guidance and Research Center' perception. Most of the teachers have produced same metaphor at top five these are; leading and guiding, protector, making the work right, connective\holistic view and control metaphors. At the same time, most of the managers have produced same metaphor at top five these are; leading and guiding, protector, making the work right, connective\holistic view and control metaphors. Teachers and administrators they produce shows that a majority of the number of positive metaphors.

Keywords: Teacher, Manager, Guidance and Research Center, Metaphor

^a Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul, Türkiye
E-mail: burak.kecec@windowslive.com
ORCID: 0000-0001-8740-8794

^bBu çalışma, Haşim Burak KEKEÇ'in, Dr. Esra TÖRE danışmanlığında İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yaptığı lisansüstü projenin bir bölümünden üretilmiştir.

^b **Sorumlu Yazar:** Dr. Esra TÖRE. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul, Turkey, E-mail: esra.tore@izu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9133-6578

Atf: Kekeç, H. B. & Töre, E. (2020). Rehberlik ve araştırma merkezi kavramına ilişkin öğretmen ve idareci algıları: metafor çalışması. *İZÜ Eğitim Dergisi*, 3 (2) 19-41.

Extended Abstract

Introduction

It is an important and necessary factor for the individual to get to know himself and to establish his personality, to discover his talents, to train himself on these issues, to adapt to society and to realize himself. In order to realize these goals, great duties are given to guidance counselor - psychological counselors. It is necessary to have a sufficient number of staff, to provide technological opportunities, and to have a harmonious cooperation between the management and the personnel in order to maintain guidance and psychological counseling services effectively (Akkus, 2010). Guidance and Research Centers play an active role in improving the guidance and psychological counseling services in education for all individuals to improve themselves and for individuals with special needs within the education system to progress in all areas of development.

Guidance and Research Center Directorate should be known by all schools connected to the study area; is an important institution. It is the only center where official precautionary decisions can be made in line with the educational programs at the levels appropriate for the individuals who need special education and their education types. In addition, the work and procedures to be carried out within the scope of the Guidance services within the schools are carried out in accordance with the Annual Framework Plans to be determined by the Guidance and Research Center Directorates. Therefore, awareness of the activities of the center is important.

Many concepts used in thought and action in the flow of daily life are in fact metaphorical by nature. In addition, they are not only specific to the mind but also direct daily activities. Comparison; how one object is distinguished from another; In order to better explain the nature of an action, it is carried out by reminding another object by using events or events (Aksan, 1998). It aims to provide us with a conceptual roadmap on everything we perceive, every object, in communication, the way of establishing a communication and relationship with all living beings with our five sense organs. In metaphors, it is to try to explain the thought that is intended to be considered as in analogies with another concept that has a similarity with another thought (Çelikten, 2006). In fact, metaphors can be seen as the art of saying what we intend to say with fewer words (Kantekin, 2018). It is a tool that is applied in every field in our age and provides thinking with data. The use of metaphor is also seen as a way of thinking and seeing that helps us understand our world (Morgan, 1998).

Metaphors are used quite frequently in social sciences as in every field. Semerci (2007) states that metaphors used in education are a preferred tool for explaining complex concepts and facts. However, it is seen that studies in the field of education related to education generally work on concepts such as teacher, school, school principal, student, inspector, education system. In his research on education, Ünal, Yıldırım and Çelik (2010) observed that his studies with the use of metaphors are quite limited and this supports this. In this context, the aim of this study is to reveal the perceptions of teachers and administrators about Guidance and Research Center through metaphors.

Method

The study is a qualitative research and the phenomenology pattern has been used. The study group of the research, 2018-2019 Academic Year II. During his period, 30 administrators and 90 teachers were working in elementary, secondary and high schools in Bağcılar district of Istanbul.

The semi-structured metaphor form was used to collect research data. "Guidance and Research Center is similar to, because" were asked to fill in the blanks in the sentence to managers and teachers.". If the metaphors produced by the participants are the same, the causal factors may be different, so the "because" parts are carefully examined. The answers obtained from this form ultimately constituted the data source of the research. Content analysis consisting of coding, finding themes, organizing data according to codes and themes was used in the analysis of the data. Metaphors are analyzed with four different following stages (Yıldız, Ertürk, 2019): 1. Coding and extraction method, 2. Sample metaphor determination method, 3. Method of developing categories 4. Ensuring validity and reliability.

Findings and Discussion

From the result of the research, it was found that teachers and administrators produced 111 metaphors about the concept of "Guidance and Research Center". Based on teachers opinions the first five categories are; "Directing / Leading" (33), "Protector" (18), "Doing the Job Right" (11), "Unifying and Integrative" (9) and "Control" (5) categories. The first five categories prepared based on their opinions are based on; "Directing / Guiding" (15), "Doing the Job Right" (9), "Protective" (4), "Unifying and Integrative" (1) categories. Some of the metaphor categories related to the concept of Guidance and Research Center, which are collected under 7 categories by researchers, reflect positive thoughts, while others reflect negative opinions. Some sample metaphors and their explanations by categories are given below.

Lighthouse: "In the long years it needs a lighthouse to find its way." (Directing / Leading Category)

Pole Star: "Guides even in dark environments." (Directing / Leading Category)

Life Preserver: "It gives confidence. It protects you from cold waves." (Protector Category)

Miner: "Each individual is a different ore. Some shine through, but some have to be scratched to find. The Guidance and Research Center is the institution that knows and applies methods to find these ores." (Doing the Job Right Category)

The teachers in the study group of the research reflected their views on "Guidance and Research Center"; 6 categories of 90 people related to these opinions were positive. Saban (2008) stated that schools and institutions are places of knowledge and enlightenment and have the qualities that guide students towards correct actions. Teachers stated that the Guidance and Research Center Directorates is an institution that directs students, individuals and institutions and organizations to the right path. 30 managers related to "Guidance and Research Center" had positive results in 4 categories. According to their study in Turan and Bektaş (2014), they state that schools and institutions that have an effective potential in management and leadership have more success.

As a result, it is seen that teachers and administrators present both positive and negative metaphors about the concept of "Guidance and Research Center", and some teachers and

administrators produce metaphors indefinitely. It is possible to say that the majority of teachers and administrators are made in a professional manner within the framework of the regulations (Guidance Services Regulation and Special Education Services Regulation) that determine the functioning of the institution in the positive perception of the Directorate of Guidance and Research Center. It was also determined that they likened the concept of Guidance and Research Center to inanimate beings (Lighthouse, Pole Star, etc.), living beings (mother, tree, etc.) and some abstract concepts (to the father of trouble, the water of life given to a plant, etc.). It can be explained by the fact that various metaphors have many gains, teachers 'and administrators' experiences, professional knowledge, expectations and desires are different.

In order to make the current situation of managers and teachers who have negative metaphoric perceptions about Guidance and Research Center positive, in-service training, briefing, etc. are provided. The causes of negative metaphorical perceptions produced by teachers and administrators against the Guidance and Research Center can be investigated. In order to create a perception of teachers and administrators towards the Guidance and Research Center, researches can be conducted to determine the degree of communication and interaction of the Guidance Research Centers with the schools. The differences between the categories in the perceptions of teachers and administrators against the Guidance and Research Center can be determined and the reasons for these differences can be investigated.

Giriş

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Türk Eğitim Sistemi'ne 1950 yıllarının ilk çeyreğinde girmiştir. Bu dönemde Türk Milli Eğitim Sistemi'nin geliştirilmesine yardımcı olmak için ülkemize davet edilen eğitim uzmanları, rehberlik ve psikolojik danışmanlık konusunda konferans ve seminerler vermiştir. Bu sürecin sonunda da bazı illerde rehberlik uygulaması denemelerine girişilmiştir. 1953-1954 Eğitim-Öğretim yılında ilk olarak Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji ve Özel Eğitim Bölümlerinde "Rehberlik" adı altında; aynı zamanda da "Rehberlik Teknikleri" dersi adı altında eğitim vermeye başlanmıştır (Türk PDR Derneği, 2019). Ülkemizde ilk Rehberlik ve Araştırma Merkezi 1955 yılında Ankara'da Demirlibahçe İlkokulu'nda "Psikolojik Servis Merkezi" adı ile açılmıştır.

Aydın (2007)'a göre rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri öğrencilerin eğitsel, kişisel, sosyal ve mesleki alanlarda karşılaşılabilecekleri sorunlarıyla baş etmede onlara ileri düzeyde yardım etme görevini üstlenmesi gerekmektedir. Rehberlik konusu, anlam ve içerik olarak farklılıklar gösterse de 1953 yılından itibaren 1988 yılına kadar düzenlenen Milli Eğitim Şûralarında ayrıntılı bir biçimde yer almıştır. İlk defa Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yönetmeliği adı altında yasal düzenleme 1968 yılında hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. İlk Rehberlik ve Araştırma Merkez'leri 1955 yılında 6 ilimizde kurulmuş, ilerleyen yıllarda bu sayı il merkezleri yanında ilçe merkezlerinde de Rehberlik ve Araştırma Merkez'leri kurulması ile artış göstermiştir.

Bireyin, kendini tanıması ve kişiliğini oturtması, yeteneklerini keşfetmesi, bu konularda kendini eğitmesi, topluma adapte olması ve kendini gerçekleştirme önemli ve gerekli bir etkidir. Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi için rehber öğretmen – psikolojik danışmanlara çok büyük işler düşmektedir. Yeterli sayıda kadronun bulunması, teknolojik olanakların sağlanması, yönetim ve personellerin uyumlu bir işbirliğinin olması gereklidir (Akkuş, 2010). Rehberlik ve Araştırma Merkezleri tüm bireylerin kendini geliştirmeleri için, eğitimde

rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini daha nitelikli hale getirmek ve eğitim sistemi içindeki özel gereksinimleri olan bireylerin tüm gelişim alanlarında ilerlemeleri için aktif bir rol üstlenmektedirler.

Gürbüz (2012), psikolojik danışma- rehberlik kavram ya da sözcükleri bazen birbirlerinin yerine kullanıldığını savunur. “Rehberlik” kavramı yalnız ya da “Rehberlik ve Psikolojik Danışma” veya psikolojik danışmaya öncelik verilerek, “Psikolojik Danışma ve Rehberlik” olarak kullanılmaktadır. Rehberlik, öğrencilerin okul ve çevrenin kendilerine sunduğu imkânları kendilerini geliştirebilmeleri için en iyi biçimde kullanabilmeleri, hem kendi için ve hem de çevre ile olan ilişkilerini daha iyi düzenleyebilmeleri için olanak sağlayan bir hizmet olduğu gibi bireysel sorunlarının çözümünde anlayış ve beceri kazanmaları için en uygun kararları almaları yönünde yapılan profesyonel yardımlardır (Bakırcıoğlu, 1994). Günümüzde “psikolojik danışma” teriminin daha çok vurgulanması çağdaş eğitimde bireyi merkeze alan temel felsefe ve ilkelere dayanmaktadır. Rehberlik hizmeti bireye dışarıdan yardım etmek, onu doğru yola sevk etmek yerine, kişinin kendisinde bulunan güçlerini kullanarak, kendi başına yaşamasını sağlamayı amaçlamaktadır. Gürbüz (2012), psikolojik danışmada farklı, rehberlik hizmetlerinde farklı teknik ve boyutların olduğunu söylemektedir. Ayrıca, rehberlik hizmetlerinin her kademesinde yer alan duygusal ve kişisel boyutlara önem veren profesyonel bir hizmet olduğunu savunmaktadır. Rehberlik hizmetleri belirten birçok etkinlik ve servisleri ile psikolojik danışmadan daha geniş ve psikolojik danışmayı da içeren bir kavram olarak tanımlanır.

PDR bir psikolojik yardım hizmetidir. Kepçeoğlu (1993), Psikolojik Danışma ile Rehberliği birbirinden ayırarak, psikolojik danışmanlığın rehberliğin içerisinde olduğunu savunur. Rehberliği, bireyin kendini tanıması, problemleri çözmeyi öğrenmesi, radikal ve rasyonel kararlar alması, kendine en uygun düzeyde kapasitelerinin geliştirilmesi, çevresinin özellikleriyle uygun bir uyum sağlaması ve böylece kendini gerçekleştirme için uzman kişilerce, bireyin kendisine verilen psikolojik destek olarak tanımlar. Psikolojik danışmanlık, bireyin ihtiyaçlarını saptayan ve bu ihtiyaçlar üzerinde bir ilişki bulmaya, bireyin ihtiyaçları üzerinde sağlıklı bir sürece hizmet etmeye, stratejiler geliştirmeye ve de kişisel farkındalığı artırmaya yardım etme sürecidir (Ültanır, 2005). Kendini gerçekleştirmekte olan insan, kim olduğunu gerçekçi bir gözle algıladığı gibi kim olabileceği hakkında daha tutarlı bir görüşe sahiptir. İnsan değerlerine saygı duyar, onları benimser ve geliştirir. Zamanı iyi kullanır, değişmeye ve yeni yaşantılara açıktır şeklinde ifade edilebilmektedir (Bozgeyikli, 2005). Dolayısıyla rehberlik hizmetleri bireyin kendini gerçekleştirme üzerinde etkili bir rolü bulunmaktadır.

Yeşilyaprak (2000)'a göre eğitim süreci içerisinde rehberlik hizmetlerinin amacı, bireyin eğitiminden en olumlu şekilde yararlanarak, her yönüyle tüm olarak gelişmesine ve sağlıklı bir kişilik kazanmasına olanak sağlayacak eğitim ortamını yaratmaktır.

Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlükleri özel gereksinimi olan öğrencilerin sergiledikleri problem davranışların ve öğrenmeyle ilgili sorunların ilk danışıldığı merkez konumundadır. Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüklerinin bu gibi sorunlara doğrudan ya da dolaylı olarak müdahale etmek gibi bir rol ve sorumlulukları da vardır. Bu nedenle kurumun sahip olduğu bilgi, beceri, tutum ve deneyimler eğitim-öğretim yapan öğrenciler ve de özel gereksinimli öğrenciler ile çalışmada oldukça önemlidir (Aksoy ve Diken, 2009; Yüksel, 2010).

Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin amaç ve görevleri Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ve Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (MEB, 2017) ile belirlenmiştir:

- Özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri eğitim tedbiri ile ilgili inceleme ve zeka testi yapılır.
- İl veya ilçe genelinde eğitim-öğretim yapan bütün okullarda öğrenim gören öğrencilerin eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme görevinde bulunur.
- Akademik başarısızlık nedenlerini araştırır ve öğrencilere mesleki rehberlik yapar,
- Yarı yapılandırılmış okul ortamlarında öğrenim görecekt öğrencilerin belirlenmesini sağlar,
- Davranış problemi olan çocuklar için danışmanlık hizmeti sağlar gerekli görüldüğü yerde sağlık kuruluşuna refere eder,
- Özel eğitim okullarında öğrenim görecekt öğrencilerin iş ve işlemlerini yürütür,
- İlçe ve İl Özel Eğitim Kuruluna öğrenci yönlendirme ve yerleştirme önerisini sunar,
- İzleme Değerlendirme Ekibini kurar rehberlik ve özel eğitim faaliyetlerini il veya ilçe düzeyinde koordine eder,
- İl veya ilçe Özel Eğitim Kurullarında görev alır ve danışmanlık ve müşavirlik hizmetlerini yürütür,
- Hizmet içi eğitimler ile bireyselleştirilmiş eğitim planı uygulanan öğrenci ile eğitim veren öğretmenlere destek sağlar,
- Okullara ait olan yılsonu çalışma raporlarını değerlendirir. Oluşturulacak tek bir rapor doğrultusunda Milli Eğitim Müdürlüğüne sunar.
- İl Özel Eğitim Kurulu ve Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri İl Danışma Kurulu toplantılarına yılda iki kez katılır,
- Kendi bünyesinde veya yakınında bulunan üniversite ve diğer eğitim kurumları ile işbirliği yaparak araştırmalar yapar.

Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü, çalışma bölgesine bağlı olan bütün okullar tarafında bilinmesi gereken; önemli bir kurumdur. Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler ve onların eğitim türlerine uygun kademelerdeki eğitim programları doğrultusunda resmi tedbir kararlarının alınabileceği tek merkez durumundadır. Ayrıca okullar bünyesinde Rehberlik hizmetleri faaliyetleri kapsamında yapılacak iş ve işlemler yine Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlükleri tarafından belirlenecek Yıllık Çerçeve Planlarına bağlı olarak yapılmaktadır. Merkezin faaliyetlerinin bilinirliği önem arz etmektedir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, öğretmen ve yöneticilerin Rehberlik ve Araştırma Merkezi'ne dair algılarını metaforlar aracılığı ile belirlemektir.

Günlük hayatın akışında düşüncede ve eylemde kullanılan birçok kavram aslında doğası gereği metaforiktir. Ayrıca sadece zihne özgü olmayıp gündelik faaliyetlere de yön verirler. Benzetme; bir nesnenin bir diğerinden nasıl ayırt edildiğini; bir eylemin özelliğini daha iyi açıklayabilmek için başka bir nesne, olay ya da oluşumlardan yararlanarak nesneyi hatırlatmak yoluyla gerçekleştirilir (Aksan, 1998). Beş duyu organımız ile algıladığımız her şeye, her nesneye, iletişimde, canlı cansız bütün varlıklar ile bir iletişim ve ilişki kurma biçimine kadar her konuda bize kavramsal yol haritası sunmayı amaçlar. Metaforlarda,

benzetmelerdeki gibi düşündürülmek istenilen düşünceyi bir başka düşünce ile herhangi bir yönden benzerliği olan başka bir kavramla anlatmaya çalışmaktır (Çelikten, 2006). Aslında metaforlar daha az kelime ile söylemeyi düşündüğümüz şeyi söyleme sanatı olarak ta görülebilir (Kantekin, 2018). Çağımızda her alanda uygulanıp, verilerle düşünmeyi sağlayan bir araçtır. Metafor kullanımı dünyamızı kavramamıza yardımcı düşünme ve görme biçimi olarak ta görülmektedir (Morgan,1998).

Metaforlar, her alanda olduğu gibi muhakkak sosyal bilimlerde de oldukça sık kullanılmaktadır. Semerci (2007) eğitimde kullanılan metaforlar, karmaşık gelen kavramların ve olguların açıklanmasında tercih edilen bir araç olduğunu söylemektedir. Ancak eğitim ile ilgili alan yazın çalışmalarının genellikle öğretmen, okul, okul müdürü, öğrenci, müfettiş, eğitim sistemi gibi kavramlar üzerinde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Ünal, Yıldırım ve Çelik (2010) eğitim ile ilgili yapmış olduğu araştırmada metafor kullanımı ile yapılan çalışmalarının oldukça sınırlı olduğunu gözlemlemesi bunu destekler niteliktedir.

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin analiz edilmesi ve geçerlik ve güvenilirlik bilgileri yer almaktadır. Yönetici ve öğretmenlerin Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine yükledikleri metaforik bakış açılarını ortaya çıkarılmasını ve incelenmesini hedefleyen bu çalışma nitel bir araştırma olup olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim (fenomenoloji) deseni temelde bireysel tecrübelerle dayalı araştırmaları ele almaktadır. Olgubilim tanımlayıcı bir niteliğe sahip bir desen olmakla birlikte genellemeler bir amaç değil, olguları tanımlayabilmek en önemli araçtır (Ekici ve Akdeniz, 2018). Bu tür araştırmalarda birey ve gruplarla birebir veya uzun süren görüşmeler yaptıktan sonra kendilerinin fark ettiği ya da fark edemediği olguları bularak bu olgulardan yeni bilgiler edinmeye çalışılır (Gürbüz ve Şahin, 2015).

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 Eğitim- Öğretim Yılı'nın II. Döneminde, İstanbul İli Bağcılar ilçesinde ilkökul, ortaokul, lisede görev yapmakta olan 30 idareci ve 90 öğretmen oluşturmaktadır. Luborsky ve Rubinstein (1995), nitel çalışmalar konuyla ilişkili amaç ve hedefleri ne kadar iyi karşıladığına göre ve örneklemdaki birimlerin uygunluğuyla değerlendirilmelidir vurgusu yapmaktadırlar. Bahsedilen birimlerin kişiler, kelimeler, gözlemler, olaylar, aktiviteler, sosyal süreç ya da çalışmadaki herhangi bir konu olabileceği ifade edilmektedir. Araştırmada amaçlı çalışma grubu seçilmiştir. Farklı araştırmalarda (Coyne, 1997; Given, 2008) amaçlı çalışma grubu seçiminde pek çok problemle karşılaşıldığı belirtilmektedir. Bu kapsamda amaçlı çalışma grubu seçimindeki problemleri en aza indirebilmek için bazı kriterler dikkate alınmıştır. Dolayısıyla, çalışma grubunun seçiminde çalışmaya gönüllü katılmak istemek, araştırmacının kolay ulaşabilirliği gibi kriterler dikkate alınmıştır. İdareci ve öğretmenlerin demografik bilgilerine ilişkin bulgular Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Kadın		Erkek		Toplam	
	Öğretmen	Yönetici	Öğretmen	Yönetici		
Okul Türü						%
İlkokul	10	0	17	2	29	24,2

Ortaokul	25	3	24	14	66	55
Lise	10	2	4	9	25	20,8
Toplam	45	5	45	25	120	100

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, verileri toplamak için yarı yapılandırılmış metafor formu kullanılmıştır. Metafor formu, çalışma grubu tarafından taslak haline getirilmiştir. Daha sonra bu taslak formlar uzmanların görüşleri alındıktan sonra son hali verilmiştir. Öğretmenlerin ve yöneticilerin demografik durumunu ortaya koymak için “Cinsiyetiniz nedir?, Hangi okul türünde eğitim-öğretime devam etmekteyiz? , Meslekte kaçınıcı yılınız? , Hangi fakülte mezunusunuz?” şeklinde sorular sorulmuş, ardından bu araştırmada, Rehberlik ve Araştırma Merkezi kavramına ait algıların metaforlar yoluyla belirlenmesi için yönetici ve öğretmenlere “Rehberlik ve Araştırma merkezi benzer, çünkü.....”. cümlesindeki boşlukları doldurmaları istenmiştir. Katılımcıların ürettiği metaforlar birbirleri ile aynı dahi olsa nedensel faktörleri farklı olabileceklerinden “çünkü” kısımları dikkatli bir şekilde incelenmiştir. Bu formdan elde edilen cevaplar nihai olarak araştırmanın veri kaynağını oluşturmuştur.

Çalışma, 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı ikinci döneminde, İstanbul ili Bağcılar ilçesindeki ilkököl, ortaokul ve lisede görev yapmakta olan kadrolu öğretmenlere yönelik yapılmış olup formun uygulanacağı okullar kura yöntemi ile “random” belirlenmiştir. İlçe içerisinde mevcut okul sayıları ve kadrolu öğretmen sayıları göz önünde bulundurularak formlar uygulanmıştır. Araştırmacılar, bu türdeki okullarda görüşme formlarını kendileri dağıtmış olup, form ile ilgili gerekli açıklamaları yapmış; yirmi dakikalık sürenin sonunda görüşme formlarını toplamışlardır. Bazı okullarda ikili eğitim, staj ve sınav dönemlerine denk gelmesi hasebiyle formlar ile ilgili bilgiler okul yöneticilerine detaylı bir şekilde açıklanıp, yöneticiler tarafından öğretmenlere uygulanması sağlanmıştır. Uygulama yapılırken metafor kavramını bilmeyen öğretmenlerin olduğu varsayımından yola çıkarak başka bir kavram üzerinden metafor detaylıca anlatılmıştır. Araştırmacı metafor ile ilgili örneğin öğretmenler tarafından tam ve açık bir şekilde anlaşıldığını fark ettikten sonra veri toplama aracındaki soruları yanıtlamaları için öğretmenlere ve yöneticilere izin vermiştir. Konu ile ilgili öğretmenlerin kendilerini rahat bir şekilde ifade etmeleri için araştırmacı tarafından rahatlatıcı ve yardım edici cümleler de kullanılmıştır. Katılımcıların yanıtladığı formlardan 120 adetinin amacına uygun olduğu düşünülmüş ve veri analiz işlemi için kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde kodlama, temaların bulunması, verilerin kod ve temalara göre örgütlenmesi aşamalarından oluşan içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma uygulandıktan sonra sonuçları anlaşılabilir olması amacıyla kullanılan içerik analizinin açıklanması gerekmektedir. Bu sebeple kapsam ve amaç yönünden temel kavramları, uygulamadaki süreç, geçerlik ve güvenilirliği ile araştırmanın analizinde yararlanılan kategoriler ile ilgili teknik bilgiye yer verilmiştir.

Metaforlar aşağıda dört farklı aşama ile analiz edilmiştir (Yıldız, Ertürk, 2019). Bunlar:

1. Kodlama ve ayıklama yöntemi,
2. Örnek metafor belirleme yöntemi,

3. Kategorilerin geliştirilmesi yöntemi
4. Geçerlik ve güvenilirliği sağlama olarak belirtilebilir.

Yöneticilere ve öğretmenlere dağıtılıp toplanan görüşme formları gözden geçirilmiş olup, 111 form değerlendirmeye uygun görülmüştür. Öğretmen ve yöneticilere uygulanan görüşme formlarından analiz işleminde 120 tane görüşme formu tek tek incelenmiş; 111adet metafor ürettikleri gözlemlenmiştir. Geliştirilmiş olan metaforlar ve nedenleri, demografik bilgileri ile birlikte araştırmacı tarafından numara ile kodlanarak yazılmıştır. İlk harf öğretmen veya yöneticinin hangi okulda görev yaptığı ile ilgili "İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L" olarak belirtilmiştir. İkinci harf gözlem formunu dolduran kişinin öğretmen ya da yönetici olduğunu belirlemek amaçlı olan "Öğretmen=Ö, Yönetici=Y" kodlanmıştır. Yine her bir görüşme formunu dolduran kişinin cinsiyetlerin belirlemek üzere kadın ise "K", erkek ise "E" kodu kullanılmıştır. Her bir gözlem formu içinde giriş yapmak üzere harf kodlamalarını sonlarına rakamlar verilmiştir. Örneğin; (İÖK16) kodlu form; ilkokul da görev yapan kadın öğretmeni ve 16 numaralı katılımcıyı ifade eder.

Oluşturulan metaforlar kendi içerisinde grubunu en iyi temsil edecek metaforlar olarak derlenmiştir. Bulgular kısmında ilgili grubun hemen altında örnek olarak sunulmuştur.

Veri toplama formunun içerisinde bulunan öğretmen ve yöneticilere ait kodlarla beraber metaforların nedenlerinin birlikte verildiği bir tablo oluşturulmuştur. Böylece bir araya getirilen 'Rehberlik ve Araştırma Merkezi' kavramına ait metaforlar ve nedenleri arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir. Birbirleriyle ilgili olan metaforlar bir araya getirilmek suretiyle kategoriler oluşturulmuştur. Metaforlar ve nedenleri ile tabloya dönüştürülen kategoriler '*birleştirici ve bütünleştirici, işi doğru yapma, koruyucu, yönlendiren/yol gösteren, kontrol, yansıtıcı, ve diğer* olmak üzere toplam 7 kategori olarak elde edilmiştir. Her bir kategori hem öğretmenler hem de yöneticiler için ayrı ayrı hazırlanmıştır. Öğretmenler ile ilgili kategorilerde oluşturulan metaforların sayısı 82 olarak saptanmıştır. Yöneticiler ile ilgili kategorilerde oluşturulan metaforların sayısı ise 29 olarak saptanmıştır.

Bulgular kısmında detaylıca incelenmiş olan bu metaforların temsil gücü olarak 7 ayrı kategori elde edilmiştir. Oluşan bu kategoriler için uzman görüşlerine başvurulmuş; temsil gücü ile ilgili kontrolleri de sağlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla 111 metafor ve 7 kavramsal kategori tabloları hem öğretmenler hem de yöneticiler için ayrı ayrı biçimde tasarlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirliğin Sağlanması

Araştırmanın geçerliğini sağlamak amacı ile verilerin doğru kodlanması, elde edilen kategorilerin herbiri için onu en iyi temsil ettiği düşünülen olgular seçilerek betimlenmiştir. Bulgular kısmında ise detaylı bir biçimde yer verilmiştir.

Henüz kategorilerin eşleştirmesi yapılmamış hali ile bir öğretim görevlisi ile veriler paylaşılmış ve 7 kavramsal kategoriden uygun gördüğü birini yerleştirmesi istenmiştir. Uzman tarafından yapılan eşleştirme ile çalışma grubunun yapmış olduğu eşleştirmeleri ise birbirleri ile kıyaslanmıştır.

Güvenilirlik; (güvenirlik= görüş birliği/görüş birliği+görüş ayrılığı x100) Miles ve Huberman'ın (1994) geliştirmiş olduğu formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Görüşüne başvuru uzman ile çalışmayı yapan çalışma grubunun yaptığı eşleştirme

karşılaştırıldığında, arada yalnızca 21 metaforun farklı eşleştirildiği görülmüştür. Kullanılan formül açısından güvenilirlik= $(90/21+90) \times 100=81$ olarak bulunmuştur. Nitel bir çalışmada araştırmacılar arasındaki uzlaşmanın %81 olarak bulunmasının çalışmanın güvenilirliği bakımında olumlu bir durum olduğu söylenebilmektedir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan ilkokul, ortaokul ve lise öğretmen ve yöneticilerin “Rehberlik ve Araştırma Merkezi” kavramı hakkında üretilen metaforlara ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 2a-b, 3a-b, 4a-b, 5a-b, 6a-b, 7a ve 8a-b sunularak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Kategori 1: Birleştirici ve Bütünleştirici

Öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan “Birleştirici ve bütünleştirici” kategorisinde toplamda 10 metafor bulunmaktadır. Bu kategoride 9 öğretmen tarafından üretilen 9 metafor bulunmaktadır ve üretilen metaforlar Tablo 2a olarak sunulmuştur.

Tablo 2a. Birleştirici ve Bütünleştirici Kategorisinde Öğretmen Metaforları

Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
1	aile reisi	1	6	kümelere konusu	1
2	ikna odası	1	7	orkestra	1
3	vitamin	1	8	ataç	1
4	alfabe	1	9	maden	1
5	teknik direktör	1			
Toplam					9

Tablo 2a’da “Birleştirici ve bütünleştirici” kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu oluşturan öğretmen sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 2a incelendiğinde, kategoride yer alan öğretmenlerin “Rehberlik ve Araştırma Merkezi” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar için yine aynı öğretmenlerin vermiş oldukları mantıksal dayanaklar ile ilgili örneklerle yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

Aile reisi: “Çünkü sorumlu oldukları kişinin sorunlarını çözmeye çalışır” (OÖE6)

İkna odası: “ Öğrencilerde gördüğümüz bireysel farklılık ve özel durumlar konusunda velileri ikna edemediğimiz zamanlar çoğunlukla ram yoluyla ikna olmaları ve gereken adımları işbirliği içinde atmaları kolaylaşmaktadır.” (İÖK13)

Vitamin: “Nasıl ki vücudumuz vitamin eksikliğinde bazı etkiler gösteriyorsa bize, ram olmayan bir eğitim sisteminde de aksaklıklar yaşanacaktır.” (LÖK5)

Alfabe: “Bir harfi eksik olursa insanın, hiçbir anlam ifade etmez” (OÖE19)

Teknik Direktör: “Tüm oyuncuların potansiyelini tespit edip, oyunun onların sahip oldukları özellikleri göz önünde bulundurarak kurar” (OÖE17)

Kümelere konusu: “Farklı özellikteki bireyler bir araya gelerek grup oluşturmaktadır.” (OÖK19)

Orkestra: "Farklı özelliklerin bir araya gelip oluşturduğu bir ahenktir orkestra. Yetenekler, farklılıklar keşfedilir ve bir şef tarafından yönetilip, emek verilip çalışılırsa güzel ezgiler ortaya çıkar." (OÖK17)

Yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan "İşi Doğru Yapma" kategorisinde 1 yönetici tarafından da 1 metafor üretilmiş ve Tablo 2b olarak sunulmuştur.

Tablo 2b. Birleştirici ve Bütünleştirici Kategorisinde Yönetici Metaforları

Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
1	arıtma tesisi	1			1
Toplam					1

Tablo 2b'de "Birleştirici ve bütünleştirici" kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu oluşturan yönetici sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 2b incelendiğinde kategoride yer alan yöneticilerin "Rehberlik ve Araştırma Merkezi" kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar için yine aynı yöneticilerin vermiş oldukları mantıksal dayanaklar ile ilgili örneklere yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

Arıtma Tesisi: "Duyuşsal, bilişsel ve fiziksel engelli öğrenciler, rehberlik araştırma merkezinde belirlenir, eğitilir ve toplumun istediği bir vatandaş olarak tekrar topluma geri gönderilir." (LYE20)

Kategori 2: İşi Doğru Yapma

Öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan "İşi Doğru Yapma" kategorisinde toplamda 20 metafor bulunmaktadır. Bu kategoride 11 öğretmen tarafından üretilen 11 metafor bulunmaktadır ve üretilen metaforlar Tablo 3a olarak sunulmuştur.

Tablo 3a. İşi Doğru Yapma Kategorisinde Öğretmen Metaforları

Kodu	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
1	anne	1	7	şurup	1
2	ar-ge	1	8	araba tamircisi	1
3	ayna	1	9	tespit ve onarım merkezi	1
4	bilge kadın	1	10	damar	1
5	itfaiye	1	11	fabrika	1
6	rüzgar	1	12		
Toplam					11

Tablo 3a'da "İşi Doğru Yapma" kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu oluşturan öğretmen sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 3a incelendiğinde, kategoride yer alan öğretmenlerin "Rehberlik ve Araştırma Merkezi" kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar için yine aynı öğretmenlerin vermiş oldukları mantıksal dayanaklar ile ilgili örneklere yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

Anne: "Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklardan kaynaklanan sorunları çözerken hassasiyet gösterir" (OÖK2)

Ar-ge: "Öğrencilerin gelişimlerini araştırır(her yönüyle)" (OÖE2)

Ayna: "Nasıl görünmek istersen seni öyle gösterir. Tüm çıplaklığıyla gerçekleriyle yüzüne vurur" (LÖE10)

İtfaiye: "Yangın çıkmadığı sürece müdahale edilmiyor. Krize müdahale yerine önleyici rehberliğe daha fazla çalışma yapılmalıdır." (OÖE15)

Rüzgâr: "Doğru kullanılırsa enerji kaynağı, kullanılmazsa ve şiddetliyse yıkım kaynağı"(LÖK10)

Araba tamircisi: "Araba çalışmadığında herkes çalışmadığını bilir ama neden çalışmadığını ve nasıl çalışabileceğini tamirci anlar." (OÖE18)

Yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan kategorisinde ise 9 yönetici tarafından 9 metafor üretilmiş ve Tablo 3b olarak sunulmuştur.

Tablo 3b. İşi Doğru Yapma Kategorisinde Yönetici Metaforları

Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
1	düğüm çözücü	1	7	öğrenci problem tespit ve çözüm merkezi	1
2	halkla ilişkiler merkezi	1	8	pandoranın kutusu	1
3	maden ocağı	1	9	hastane birimleri	1
4	madenciler	1	10	şef aşçı	1
5	makine düzeneği	1			
				TOPLAM	10

Tablo 3b'de "İşi Doğru Yapma" kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu oluşturan yönetici sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 3b incelendiğinde, kategoride yer alan yöneticilerin "Rehberlik ve Araştırma Merkezi" kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar için yine aynı yöneticilerin vermiş oldukları mantıksal dayanaklar ile ilgili örneklerle yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

Halkla İlişkiler Merkezi: "Herhangi bir danışılacak ya da sıkıntılı bir durumda ilk gidilecek birim olması" (OYE16)

Maden ocağına: "Kazıdıkça altından ne cevherler olduğu..." (LYE14)

Madenci: "Her birey farklı bir cevherdir. Bazıları parlayarak kendini belli eder fakat bazılarını bulmak için üstünü kazımak gerekir. Ram bu cevherleri bulmak için yöntemleri bilen ve uygulayan kurumdur." (OYE18)

Pandoranın kutusu: "Sorun vardır. Sorunun çözümüne dair bir umut ve çaba vardır."(LYK2)

Şef aşçı: "Müşterinin talebi ile mutfakta hazırlanan hizmetin aynı olması noktasında koordinasyonu sağlar." (LYE12)

Kategori 3: Koruyucu

Öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan "koruyucu" kategorisinde, 18 öğretmen tarafından üretilen 18 metafor bulunmaktadır ve bu kategori altında üretilen metaforlar Tablo 4a olarak sunulmuştur.

Tablo 4a. Koruyucu Kategorisinde Öğretmen Metaforları

Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
-----	-------------	---	-----	-------------	---

1	bir bitkiye verilen can suyu	1	10	sırların tutulduğu kapı	1
2	Bulut	1	11	deniz	1
3	aile	1	12	iğne	1
4	kızılay-yeşilay-unicef	1	13	hızır acil	1
5	yuva	1	14	aile	1
6	dert babası	1	15	can simidi	1
Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
7	çınar ağacı	1	16	çiçeğe verilen su	1
8	tamirhane	1	17	Kolonya	1
9	okulun sağlık kurumu	1	18	ada	1
Toplam					10

Tablo 4a'de "Koruyucu" kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu oluşturan öğretmen sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 4a incelendiğinde, kategoride yer alan öğretmenlerin "Rehberlik ve Araştırma Merkezi" kavramı üzerine yapılan "koruyucu" kategorisine ilişkin metaforlar için yine aynı öğretmenlerin vermiş oldukları mantıksal dayanaklar ile ilgili örneklere yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

Bir bitkiye verilen can suyu: "Bireye yaralı olan vitaminini vererek hayatına can katar." (İÖE13)

Bulut: "RAM sayesinde (saye Farsça da gölge demek) dertleriniz sizi güneş gibi kavururken ram bulut gibi size gölge olur." (LÖE11)

İyi bir aile: "Bu yardıma muhtaç kişiler ancak aile sevgisiyle güçlenir, bazı durumları aşabilir." (OÖK15)

Kızılay-Yeşilay-Unicef: "En can alıcı noktalarda ve konularda çocuklara yardımcı olur. Onları hayata bağlar, farkındalık yaratır, hayattaki çözülmesi zor problemleri çözmeye yardımcı olur." (OÖE3)

Can simidi: "Güven verir. Seni soğuk dalgalardan korur." (İOK21)

Yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan kategoride ise 4 yönetici tarafından 4 metafor üretilmiş ve Tablo 4b olarak sunulmuştur.

Tablo 4b. Koruyucu Kategorisinde Yönetici Metaforları

Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
1	itfaiye	1	3	kızılay	
2	kafka romanları	1	4	sığınak	
Toplam					4

Tablo 4b'de "Koruyucu" kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu oluşturan yönetici sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 4b incelendiğinde, kategoride yer alan yöneticilerin "Rehberlik ve Araştırma Merkezi" algısı üzerine yapılan "koruyucu" kategorisine ilişkin oluşturdukları metaforlar için yine aynı yöneticilerin vermiş oldukları mantıksal dayanaklar ile ilgili örneklere yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

İtfaiye: "Her türlü acil olarak yangın yerine müdahale etmesi gerekir" (LYE9)

Kızılay: "Yardıma ve desteğe ihtiyacı olanlara yardım eder" (LYE5)

Sığınağa: “Özellikle ergenlik döneminde fiziksel olgunlaşma ve psikolojik yalnızlık içinde olan öğrencilerin arkadaşlarına, ailesine ve öğretmenlerine anlatamadıklarını o sığınakta anlatabildikleri için.” (OYE 1)

Kategori 4: Yönlendiren/Yol Gösteren:

Öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan “yönlendiren/yol gösteren” kategorisi içerisinde 33 öğretmen tarafından üretilen 28 metafor bulunmaktadır. Bu kategori altında üretilen metaforlar Tablo 5a olarak sunulmuştur.

Tablo 5a. Yönlendiren/Yol Gösteren Kategorisinde Öğretmen Metaforı

Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
1	5 çayı	1	15	ilk yardım masası	1
2	elek	1	16	harita lejantı	1
3	deniz feneri	3	17	Otoban tabelaları	1
Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
4	gemi	1	18	lokomotif	1
5	kutup yıldızı	3	19	ışık	2
6	labirent	1	20	kalp	1
7	parçalı bulutlu gökyüzü	1	21	gökkuşağı	1
8	pusula	1	22	köprü	1
9	sığınacak liman	1	23	mum	1
10	yol tabelaları	1	24	kılavuz	1
11	yol gösterici	1	25	merdiven	1
12	kavak ağacı	1	26	yelken	1
13	kendini tanıma merkezi	1	27	ağaç	1
14	teknik direktör	1	28	el feneri	1
Toplam					33

Tablo 5a’de “Yönlendirme/Yol Gösterme” kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu oluşturan öğretmen sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 5a incelendiğinde, kategoride yer alan öğretmenlerin “Rehberlik ve Araştırma Merkezi” kavramı üzerine yapılan “Yönlendiren/Yol Gösteren” kategorisine ilişkin metaforlar ve yine aynı öğretmenlerin vermiş oldukları mantıksal dayanaklar ile ilgili örneklerle yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

Deniz feneri: “Uzun yıllarda yollarını bulmak için deniz fenerine ihtiyaç duyar.” (LÖK3)

Kutup yıldızı: “Karanlık ortamlarda dahi yol gösterir.” (OÖK1)

Işık: “Etrafı aydınlatır ve öncesinde göremediğimiz kısımları görmemizi sağlar.” (OÖK28)

Yelken: “Hedeflediğiniz amaca yardımcı olmak, sizi oraya ulaştırmaya çalışır.” (İOK20)

El feneri: “Yolumuzu aydınlatır” (İÖE25)

Yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan “yönlendiren/yol gösteren” kategorisinde 15 yönetici tarafından 15 metafor üretilmiş ve Tablo 5b’de sunulmuştur.

Tablo 5b. Yönlendiren/Yol Gösteren Kategorisinde Yönetici Metaforı

Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
1	check-up	1	9	orkestra şefi	1
2	dağıtım istasyonu	1	10	trafik işareti	1
3	çözüm atölyesi	1	11	yap-boz	1
4	el feneri	1	12	yardımcı okul	1
5	geri dönüşüm merkezi	1	13	yol gösterici(ışık tutan)	1
6	hamur	1	14	koordinasyon merkezi	1
7	navigasyon	1	15	kurumlardaki danışman	1
8	okullarda çalışan yardımcı personel	1			
Toplam					15

Tablo 5b’de “Yönlendiren/Yol Gösteren” kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu oluşturan yönetici sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 5b incelendiğinde, kategoride yer alan yöneticilerin “Rehberlik ve Araştırma Merkezi” algısı üzerine yapılan “Yönlendiren/Yol Gösteren” kategorisine ilişkin metaforlar ve yine aynı yöneticilerin vermiş oldukları mantıksal dayanaklar ile ilgili örneklere yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

Dağıtım İstasyonu: “RAM’a müracaat edenlerin durumlarına göre alacakları eğitim ve sağlıkla ilgili destekleri planlar ve koordine eder.” (ÖYE10)

El feneri: “İhtiyaç duyulan konularda yol gösterir” (OYE7)

Navigasyon: “Gideceği yolu bulur.” (LYK1)

Yol gösterici, ışık tutan: “Çocukların ortaya çıkaracak özellikleri ve onların gelişiminde katkıda bulunan kurum.” (OYE25)

Kategori 5: Kontrol

Öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan “kontrol” kategorisinde, 5 öğretmen tarafından üretilen 2 metafor bulunmaktadır ve bu kategori altında üretilen metaforlar Tablo 6a olarak sunulmuştur. Yönetici verilerinden bu kategoride metafor bulunmamaktadır.

Tablo 6a. Kontrol Kategorisinde Öğretmen Metaforı

Kod	Metaforlar	f
1	beyin	4
2	merkezi sinir sistemi	1

Tablo 6a’de “Kontrol” kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu oluşturan öğretmen sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 6a incelendiğinde, kategoride yer alan öğretmenlerin “Rehberlik ve Araştırma Merkezi” algısı üzerine yapılan “kontrol” kategorisine ilişkin metaforlar için yine aynı öğretmenlerin vermiş oldukları mantıksal dayanaklar ile ilgili örneklere yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

Beyin: "Beyindeki herhangi bir aksaklık vücudu olumsuz etkiler." (OÖE20)

Beyin: "Beyin olmadan vücut olmaz" (OÖE15)

Merkezi sinir sistemi: "Tüm sistemlerin yönetimini, işlevini sağlayabilecek bir sistemdir." (OÖK25)

Kategori 6: Yansıtıcı

Öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan "yansıtıcı" kategorisinde, 2 öğretmen tarafından üretilen 1 metafor bulunmaktadır ve bu kategori altında üretilen metaforlar Tablo 7a olarak sunulmuştur. Yönetici verilerinden bu kategoride metafor bulunmamaktadır.

Tablo 7a. Yansıtıcı Kategorisinde Öğretmen Metaforı

Kod	Metaforlar	f
1	ayna	2

Tablo 7a'da "yansıtıcı" kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu geliştiren oluşturan öğretmen sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 7a incelendiğinde, kategoride yer alan öğretmenlerin "Rehberlik ve Araştırma Merkezi" kavramı üzerine yapılan "yansıtıcı" kategorisine ilişkin metaforlar için yine aynı öğretmenlerin vermiş oldukları mantıksal dayanaklar ile ilgili örneklerle yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

Aynaya: "Ruhun ve beden insanın kendisini anlamasına, algılamasına yardımcı olur." (OÖE21)

Aynaya: "Bireyin kendisini olduğu gibi görebilme özelliği sunduğu için." (İÖE18)

Kategori 7: Diğer:

Öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan "diğer" kategorisinde, 12 öğretmen tarafından üretilen 12 metafor bulunmaktadır ve bu kategori altında üretilen metaforlar Tablo 8a olarak sunulmuştur.

Tablo 8a. Diğer Kategorisinde Öğretmen Metaforı

Kod	Metafor Adı	f	Kod	Metafor Adı	f
1	çözumsuzlük merkezi	1	7	çay	1
2	derin çukur	1	8	şeker	1
3	uzaklık	1	9	tuz	1
4	su	1	10	atom	1
5	kağıt uçak	1	11	çeşme	1
6	hastane	1	12	ağaç	1
Toplam					12

Tablo 8a'da "diğer" kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu geliştiren öğretmen sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 8a incelendiğinde, kategoride yer alan öğretmenlerin "Rehberlik ve Araştırma Merkezi" algısı üzerine yapılan "diğer" kategorisine ilişkin metaforlar için yine aynı öğretmenlerin vermiş oldukları mantıksal dayanaklar ile ilgili

örneklerle yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

Çözümsüzlük merkezi: “Sorunları öteliyorlar” (OÖE4)

Derin bir çukur: “Giriyorsun, çıkamıyorsun” (OÖE7)

Uzaklık: “Kurumun yeterli tanıtım yapmadığını düşünüyorum.” (OÖE15)

Su: “Bütün canlıların hayatta kalabilmesi için ihtiyacı olan en önemli maddedir.” (OÖK26)

Kâğıt uçak: “Hiç ummadığımız zamanlarda nereden geldiği belli olmayan bir şekilde sizi bulabilir.” (İÖE17)

Hastaneye: “Çocuklar genellikle RAM’ı hastane olarak yorumlar, öyle düşünürler.” (İÖK17)

Yönetici görüşleri doğrultusunda üretilen metaforlar arasından oluşturulan “diğer” kategorisinde 1 yönetici tarafına 1 metafor üretilmiş ve Tablo 8b olarak sunulmuştur.

Tablo 8b. Diğer Kategorisinde Yönetici Metaforı

Kod	Metaforlar	f
1	para	1

Tablo 8b’de “Diğer” kategorisini oluşturan metaforlar ve her bir metaforu geliştiren yönetici sayısı bilgileri yer almaktadır. Tablo 8b incelendiğinde, kategoride yer alan yöneticilerin “Rehberlik ve Araştırma Merkezi” algısı üzerine yapılan “diğer” kategorisine ilişkin metaforlar için yine aynı yöneticilerin vermiş mantıksal dayanaklar ile ilgili örneklerle yer verilmiştir. (İlkokul=İ, Ortaokul=O, Lise=L, Öğretmen=Ö, Yönetici=Y, Kadın=K, Erkek=E)

Para: “Giden her öğrenciye rapor verdiği için rehabilitasyon destek odaları için para kaynağı kurum” (OYE3)

Tartışma

Weade ve Ernst’in (1990) de metaforların araştırma için bir seçim taktiği olduğu ve açıklamaya çalıştıkları durumların sadece bir parçasını temsil ettiklerini söylemişler ve bu parçaların bütününe tamamina hitap edebilme özelliğinin olduğunu belirtmişlerdir. Yob (2003) ise özünde metaforların araştırdığı olgunun kendisi ile doğrudan ilgili olmadığını savunmuş, onun sadece sembollerden ibaret olduğunu söylemiştir. Olgular ile ilgili birçok metaforun ve sembollerin birleşmesinden sonra resmin tamamını görebileceğimizi savunmaktadır. Bu bakış açısından yola çıkarak öğretmenlerin ve yöneticilerin “Rehberlik ve Araştırma Merkezi” kavramına ilişkin sahip olduğu görüşlerini metaforlar aracılığı ile analiz edilmesini amaçlayan bu araştırmanın sonucundan öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşlerine dayalı olarak “Rehberlik ve Araştırma Merkezi” kavramına ilişkin 111 adet metafor ürettikleri görülmektedir. Tartışma kısmında öğretmen ve yöneticilerin vermiş olduğu görüşler ile birlikte hazırlanan kategorilerde önce ayrı ayrı sonra ortak olan noktalar ile ilgili birlikte değerlendirme yapılacaktır.

Öğretmenler vermiş olduğu görüşlerle hazırlanan ilk beş metaforun sırasıyla; “Yönlendiren/Yol gösteren”(33), “Koruyucu”(18), “İşi Doğru Yapma”(11), “Birleştirici ve Bütünleştirici”(9) ve “Kontrol”(5) olduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenler tarafından

“Rehberlik ve Araştırma Merkezi”; vermiş olduğu görüşlerle **“Diğer”(12)** kategorisi de görüşlerin büyük çoğunluğunda kategori oluşturmakta kullanılmıştır.

Yöneticilerin vermiş olduğu görüşlerle hazırlanan ilk beş metaforun sırasıyla; **“Yönlendiren/Yol Gösteren”(15)**, **“İşi Doğru Yapma”(9)**, **“Koruyucu”(4)**, **“Birleştirici ve bütünüleştirici”(1)** ve **“Diğer”(1)** olduğu görülmüştür.

Araştırmacılar tarafından 7 kategori altında toplanan Rehberlik ve Araştırma Merkezi kavramı ile ilgili metafor kategorilerinin bazıları olumlu düşünceleri yansıtmaklar beraber bazıları da olumsuz görüşleri yansıttığı görülmektedir. Bazı görüş sahipleri ise Rehberlik ve Araştırma Merkezi ile ilgili görüşlerinde kararsızlıklar yaşadığı görülmektedir. **“Yönlendiren/Yol gösteren”, “Koruyucu”, “İşi Doğru yapma”, “Birleştirici ve Bütünüleştirici”** ve **“kontrol”** kategorileri olumlu olarak; **“Diğer”** kategorisi ve içerdiği cevaplar bakımında olumsuz ve kararsız olarak yorumlanabilir.

Araştırmanın Çalışma grubu içerisinde bulunan öğretmenler “Rehberlik ve Araştırma Merkezi” ile ilgili görüşlerini yansıtmış; bu görüşlerle ilgili toplam 90 kişiden oluşan 6 kategori olumlu sonuç elde edilmiştir. Saban (2008)’de okul ve kurumların bilgi ve aydınlanma yerleri olduklarını ve öğrencileri doğru aksiyonlara yönlendirici nitelikleri olduklarını belirtmiştir. Öğretmenler Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüklerini öğrenciler, bireyleri ve kurum ve kuruluşları doğru yola yönlendiren bir kurum olduğu görüşünü belirtmiştir. “Rehberlik ve Araştırma Merkezi” ile ilgili toplam 30 yönetici 4 kategoride olumlu sonuç elde edilmiştir. Yöneticiler de Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüklerini öğrencileri, bireyleri ve kurum ve kuruluşları eğitime misyonu gereği önderlik yaparak onlara yol gösterici bir konuda olduğu ile ilgili algıları kuvvetli çıkmıştır. Turan ve Bektaş (2014) yılında yapmış oldukları çalışmaya göre yönetim ve liderlik alanında etkili bir potansiyele sahip olan okul ve kurumların başarılarının daha fazla olduğunu belirtmektedirler. Bağcılar bölgesinde görev yapmakta olan öğretmenler ve yöneticiler Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüklerini öncelikli olarak yol gösterici misyonu yüklemişler ve toplamda 120 kişi içerisinde 48 kişi “Yönlendiren/Yol Gösteren” kategorisinde değerlendirmiştir. Frekans değerlerine bakıldığı zaman; “Deniz Feneri”, “Kutup Yıldızı” ve “Işık” cevapları ile en yüksek frekanslara sahip kategori olmakla birlikte; Deniz Feneri, Kutup Yıldızı ve Işık anlamları bakımından yol gösterici görevi yüklenen en büyük algısal değerler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yıldız ve Ertürk (2019) yapmış oldukları araştırmada okul ve kurumların özelliklerine bağlı olarak kitleleri etkileme, onlara farklı bakış açıları kazandırarak niteliklerini artırmada önemli olduğu vurgulanmıştır. Araştırmada bir diğer karşımıza çıkan kategori ise öğretmenler grubu içerisinde “Koruyucu” kategorisidir. 90 kişi içerisinde 18 kişi Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüklerini koruma ve koruyan bir vasıf üzerinde değerlendirmiştir. Frekans değerlerine göz önünde bulundurulduğunda; “Aile” cevabı ile en yüksek frekans değerine sahip olan kategori olmuştur. Aile evlilikle başlayan; kan bağı, akrabalık ve sosyal bağlarla birbirlerine bağlanan, rol ve statüler aracılığıyla yer alan bireylerin içinde bulunduğu sosyal grup ya da örgüt olarak adlandırılmaktadır (Taylan, 2003). Öğretmenler, soyut ve mecazı bir anlam yükleyerek Aile kavramına yine soyut ve mecazı bir anlam ifade etmesi için Rehberlik ve Araştırma Merkezi’ni bir aile benzetmişlerdir. Ailelerin en önemli ve ortak özelliği, fertlerinin biyolojik, psikolojik ve sosyolojik hayatlarını sürdürebilmeleri; toplumda aksayan görevlerini tam yapamayan diğer kurumların, örgütlerin ve grupların görevlerini misyon haline getirmesidir (Kaya,2005). Öğretmenlere nazaran yöneticiler ise “koruyucu” kategorisinde hiçbir görüş belirtmemişlerdir.

Araştırmanın bir diğer kategorisi olan “İşi Doğru Yapma” toplamda 120 kişinin içerisinde 20 metafor Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüklerini işini doğru yapan bir kurum olarak gördüklerini belirtmişlerdir. İş ahlakı, ahlaksal ve kültürel kuralların çalışma hayatında uygulanmasıyla ilgilidir. Sosyal sorumluluklarımız ve genel ahlak kurallarımız, insanlar arasındaki ilişkiler ve de insanların iş yerlerinden beklediği davranışlar açısından çok önemli olduğu söylenebilir. Kurumsallık; özellikle bir işletmenin saygınlığı, şeffaflığı, üretim ve hizmet kalitesi ile potansiyel işgücü gibi faktörler açısından artık çok kritik rol oynamaktadır (Başar, 2016). İnsanlar bir müessesenin kalitesini ya da güvenilirliğini işi profesyonel yapıp yapmadığı ve ahlaksal ve kültürel normlarla karşı karşıya kaldığı kitleye hitap edip edemediği ile ölçmektedirler. “birleştirici/bütünleştirici” metafor ile ilgili öğretmenler grubunda 9, yönetici gruplarında ise 1 metafor görüşü saptanmıştır “Ataç”, “teknik direktör”, “kümeler (matematiksel)”, “alfabe” gibi benzetmeler yer almakta ve her biri kendi içerisinde var olan durumları birleştiren bir yönü bulunmaktadır. Üst düzeydeki kurumlarda; personelleri ya da kurumların alt kademelerinde bulunan farklı kurumlarda sorunların çözümüne yardımcı olan tarafsız davranan, üretken ilişkiler kuran okul içi veya okul dışında iletişimlerini sürdüren saygılı, hoşgörülü, bilgiye, davranışa, araştırmaya ve çözüm üretmeye sahip kurum ve kurum yöneticileri olmalı ve öğretmenler ile daha sağlıklı bir iletişim kurabilmelidirler (Yıldız, 1996).

Araştırmanın bir diğer kategorisi olan ‘kontrol’ 111 metafor içerisinde 5 metafor ile belirtilmiştir. Araştırmaya katılan 90 öğretmeni vermiş olduğu cevaplardan elde edilen metaforlar frekans aralıkları da göz önünde bulundurulduğunda “beyin” ve “merkezi sinir sistemi” olarak aktarılmıştır. Öğretmenler, Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü’nü Eğitim sistemleri içerisinde eğitim-öğretime devam eden bireyleri kontrol eden bir mekanizma olarak görmektedirler. Öğretmenlere nazaran yöneticiler ise “kontrol” kategorisinde hiçbir metafor bulunmamaktadır. Yapılan araştırmalara bakıldığında zaman Morgan (1998), örgütlerin doğal yapısını anlamlandırmak için 8 farklı metafor üretmiş ve bunlardan en önemlisi olarak ise beyin olarak örgütlerin yapısı olduğunu vurgulamıştır. Diğerleri sırayla makine olarak örgütler, canlı sistemler olarak örgütler, kültür olarak örgütler, politik bir sistem olarak örgütler, ruhların hapisanesi olarak örgütler, akış ve dönüşüm olarak örgütler ve baskı ve zorbalık araçları olarak örgütler. Benzer şekilde, Çelikten (2006) örgüt kültürünü tanımlamada kullanılan başlıca metaforların en önemlisinin yönetici-kontrollü törenler olarak kültür olduğunu vurgulamıştır. Kimbrough ve Burkett (1990) in görüşlerine göre ise örgütlerin etkili olabilmesi için gereken denetim mekanizmasının olmaması, örgüt içinde yalınlık, düzene karşı düzensizlik, çevreye kapalı olma ve durağanlığa sebep vermekte ve bunun sonucunda örgüt güç kaybına uğramaktadır. Yönetim işlevi; planlama yapmak, örgütlemek, liderlik etmek ve kontrol mekanizmaları yardımıyla istenilen hedeflere ulaşma süreci olarak nitelendirilmektedir (Eren, 2016). Çalışmada yer alan metaforlara bakıldığında zaman Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlükleri kontrol mekanizmaları olan kurumlar olarak algılanmadığı saptanmış, otorite, güç ve denetleme mekanizmasını kullanan bir kurum olarak görülmediği kanısına varılmıştır. Daha çok kurum ve okullara yol gösteren, rehberlik eden bir kurum olarak tanımlanmaktadır.

Araştırmanın bir en son kategorisi ise “diğer” kategorisidir. 111 metafor içerisinde öğretmenler grubundan 12 metafor; yöneticiler grubundan ise 1 metafor bulunmakta olup toplamda 13 metafor belirlenmiştir. Bu kategoride öğretmenlerin vermiş olduğu benzetmeler ve benzetmeler için kullanmış oldukları sebep cümleleri ile ilişki kurulamamıştır. Örnek

verece olursak; Rehberlik Araştırma Merkezleri “Kağıt uçağa” benzetilmiş ancak kağıt uçaklara benzeme hususunda verilen sebepte (hiç ummadığınız zamanlarda nereden geldiği belli olmayan bir şekilde sizi bulabilir) herhangi bir ilişki kurulamamıştır.

Her iki grupta (Öğretmenler ve yöneticiler) oluşturulan kategorilere bakacak olursak eğer Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlükleri eğitim içerisinde yönlendiren ve yol gösteren bir kurum olarak, profesyonel olarak işini doğru yapan bir kurum olarak, eğitim- öğretim içerisinde bulunan birçok fonksiyonu birleştirip- bütünleştiren rol üstlenmiş bir kurum olarak, eğitimin içerisinde yine kontrolü sağlayan bir kurum olarak veriler üzerinden saptanmıştır.

Araştırmacılar tarafından Rehberlik ve Araştırma Merkezi” kavramına ilişkin öğretmenlerin ve yöneticilerin algılarını saptamayı amaçlayan bu araştırma ile ilgili literatür taraması yapılmış olup; yapılan literatür araştırmalarında Rehberlik ve Araştırma Merkezi kavramına yönelik öğretmen ve yönetici algıları ile ilgili doğrudan bir kaynak bulunamamıştır. Ancak yönetici, öğretmen algıları ile ilgili ilişkilendirilebilecek kaynaklar kullanılmıştır.

Sonuç itibarıyla öğretmen ve yöneticilerin “Rehberlik ve Araştırma Merkezi” kavramına ilişkin hem olumlu hem de olumsuz metaforlar ortaya koydukları, bazı öğretmen ve yöneticilerin ise belirsiz bir şekilde metafor ürettikleri görülmektedir. Öğretmenlerin ve yöneticilerin büyük bir çoğunluğunun Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğünü olumlu algılamasında yine kurumun işleyişini belirleyen yönetmelikler (Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği) çerçevesinden profesyonel bir şekilde yapılmakta olduğunu söylemek mümkündür. Rehberlik ve Araştırma Merkezi kavramını cansız varlıklara (Deniz Fenerine, Kutup Yıldızına, vb.), canlı varlıklara (anneye, ağaca vb.) ve soyut bazı kavramlara (dert babasına, bir bitkiye verilen can suyuna v.b.) benzettikleri de belirlenmiştir. Çeşitli metaforların kazanımlarını çok olması, öğretmen ve yöneticilerin tecrübeleri, mesleki bilgileri, beklenti ve arzularının farklı olmasıyla da açıklanabilir.

Öneriler

Öğretmenlerin ve yöneticilerin (İlkokul, Ortaokul ve Lise) Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine yönelik tutumları olumlu yöndedir. Bu olumlu bakış açılarının devam edebilmesi, geliştirebilmesi için Okul ve Rehberlik Araştırma Merkezlerinin işbirlikleri geliştirilmelidir. Rehberlik ve Araştırma Merkezi ile ilgili metafor düzenleyen ve metaforlarından sebep sonuç ilişkisi kurulamayan öğretmen ve yöneticilerin Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüklerinin işleyiş ve görev tanımların anlaşılabilir olması hususlarında Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Rehberlik ve Araştırma Merkezi ile ilgili olumsuz metaforik algılara sahip olan yönetici ve öğretmenlerin mevcut durumlarını olumlu hale getirebilmek için Rehberlik Araştırma Merkezleri tarafından hizmetiçi eğitim, brifing vb. çalışmalar yapılmalıdır.

Öğretmen ve yöneticilerin Rehberlik ve Araştırma Merkezine karşı ürettikleri olumsuz metaforik algıların nedenleri araştırılabilir. Öğretmen ve yöneticilerin Rehberlik ve Araştırma Merkezine karşı algı oluşturulması için, deneyim- tecrübe, Rehberlik Araştırma Merkezlerinin okullarla olan iletişim ve etkileşiminin ne derecede olduğunu saptamaya yönelik araştırmalar yapılabilir. Öğretmen ve Yöneticilerin Rehberlik ve Araştırma Merkezine karşı olan algılarında kategoriler arası farklar tespit edilip, bu farkların nedenleri araştırılabilir. Örnek: öğretmenlerden alınan metafor algılarıyla yapılan kategorilerde öğretmenler grubunda kontrol

kategorisi var iken, yöneticilerden alınan metafor algılarında bu kategori bulunmamaktadır. Bu farklılığın nedenleri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akkuş, O. (2010). Rehberlik Araştırma Merkezlerinde Görevli Rehber Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerinin Değerlendirilmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalı, Ankara.
- Aksan, D. (1998). *Dilbilim Seçkisi: Günümüz Dilbilimiyle İlgili Yazılardan Çeviriler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksoy, V. ve Diken, İbrahim H.,(2009). "Rehber Öğretmen Özel Eğitim Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Ankara, s. 29-37.
- Aktüel Psikoloji, "Rehberlik Hizmetlerinin Değerlendirilmesi Çalıştayı". <http://www.aktuelpsikoloji.com/rehberlik-hizmetlerinin-degerlendirilmesi-calistayi-raporu-19601h.htm> [Erişim:10.01.2020].
- Aydın, B. (Editör). (2007). *Rehberlik*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bakırcıoğlu, R. (1994). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Turhan Yayıncılık.
- Başar, M. H. (2016). İş Ahlakı Ve Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Kültürlerarası Boyutu: Polonyalı Ve Türk Yöneticiler Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Bozgeyikli, H. (2005). Mesleki Grup Rehberliğinin İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Karar Verme Yetkinlik Düzeylerine Etkisi (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Coyne, I. (1997). Sampling in Qualitative Research. Purposeful And Theoretical Sampling: Merging Or Clear Boundaries? *Journal of Advanced Nursing*, 26 (3), 623-630.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve Öğretmen Metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 269-283.
- Ekici, G. ve Akdeniz, H. (2018). Öğretmen Adaylarının "Sınıfta Disiplin Sağlamak" Kavramına İlişkin Algılarının Belirlenmesi: Bir Metafor Analizi Çalışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 26-37.
- Eren, E. (2016). *Yönetim ve Organizasyon (Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar)* (12.Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Given, L.M. (Ed.) (2008). *The Sage Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. Sage: Thousand Oaks, CA, Vol.2, pp.697-698.
- Gürbüz, S. ve Şahin F. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Gürbüz, S. (2012). Rehberlik ve Araştırma Merkezleri'nde Çalışan Rehber Öğretmenlerin Özel Eğitimde Rehberlik Ve Psikolojik Danışma 'Ya Yönelik Öz Yeterlilik Algıları (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Kaya, S. (2005), Erginlikte Kendine Güven ve Aile ile İlişkilendirilmesi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Luborsky, M.R., & Rubinstein, R.L. (1995). Sampling in Qualitative Research: Rationale, Issues, and Methods. *Journal of Aging Research*, 17 (1), 89-113.
- Kimbrough, R. B. & Burkett, C.W. (1990). The principalship: Concepts and practices, Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, T.C. Resmi Gazete, 30471, 7 Temmuz 2018.
- Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği, T.C. Resmi Gazete, 30236, 10 Kasım 2017.
- Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED) (2010). "Özel Eğitim Okullarında Özel Eğitim Hizmetleri Uygulamalarının Değerlendirilmesi". https://www.meb.gov.tr/earged/earged/Ozel_eg_ok_ozel_eg_hizm_uygu_d_g.pdf [Erişim: 21.11.2019].
- Morgan, G. (1998). *Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor* (G. Bulut, Çev.). İstanbul: MESS Yayınları.
- Özgüven, İ. Ethem (1999) *Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Sistem Ofset, Ankara.
- Semerci, Ç. (2007). Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programlarına Farklı Bir Bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31 (2), 125-140.
- Taylan, H. H. (2003). Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler: "Selçikli Köyü Örneği" (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Turan, S. ve Bektaş, F. (2014). *Eğitim Yönetimi, Teori, Araştırma ve Uygulama, Liderlik*. (Ed. S. Turan). Ankara: Pegem Akademi.
- Türk PDR Derneği, "Türkiye'de Pdr'nin Tarihçesi", <http://www.pdr.org.tr/Pages/42/223/T%C3%BCrkiye%27de-PDR%27nin-Tarih%C3%A7esi> [Erişim: 20.05.2019].
- Ültanır, E.,(2005). Türkiye'de Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) Mesleği ve Psikolojik Danışman Eğitimi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1): 102-111.
- Ünal, A., Yıldırım, A. ve Çelik, M. (2010). İlköğretim Okulu Müdür ve Öğretmenlerinin Velilere İlişkin Algılarının Analizi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23: 261-272.
- Yeşilyaprak, B. (2000). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*, (20. baskı). Ankara: Nobel Yayın.
- Yıldız, K. (1996). Bolu İlköğretim Okullarında Yönetici- Öğretmen İletişimi (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Yıldız, K. ve Ertürk, R. (2019). Yönetici ve Lider Kavramlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri: Bir Metafor Çalışması, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (4): 1190-1216.
- Yob, I. M. (2003). Thinking Constructively with Metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, Kluwer Academic Publishers

22(2).https://www.researchgate.net/publication/226989897_Thinking_Constructively_with_Metaphors [Erişim: 20.05.2019].

Yüksel, K. (2010). Rehber Öğretmen Adaylarının Özel Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberliğe İlişkin Öz Yeterlilik Algıları (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Yüksek Öğretim Kanunu, (1981), *T.C. Resmi Gazete*, 17506, 04/11/1981.

Weade, R., & Ernst, G. (1990). Pictures of Life in Classrooms, and The Search for Metaphors to Frame Them. *Theory into Practice*, 29(2): 133–140.